

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Maria Antecka

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. w G.

przeciwko J. B.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z 13 sierpnia 2021 r.

sygn. akt I C 488/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1. i 3., w ten sposób, że:

1. w punkcie 1. oddala powództwo co do kwoty 56468,91 zł (pięćdziesiąt sześć tysięcy czterysta sześćdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości równej dwukrotności sumy stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych, nie więcej niż odsetek maksymalnych za opóźnienie od 15 października 2020 r. do dnia zapłaty,

2. w punkcie 3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 5417 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 4700 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym 2700 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu 824 zł z tytułu części opłaty od apelacji, od której uiszczenia pozwany był zwolniony.

Maria Antecka

UZASADNIENIE WYROKU

Sądu Okręgowego w Poznaniu z 22 grudnia 2022 r.

Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto w Poznaniu, w sprawie z powództwa S. w G. przeciwko J. B. o zapłatę 58029,43 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 15 października 2020 r. do dnia zapłaty, wyrokiem z 13 sierpnia 2021 r. :

- w punkcie 1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda 56468,91 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości równej dwukrotności sumy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych nie więcej niż odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 15 października 2020 r. do dnia zapłaty,

- w punkcie 2. oddalił powództwo w pozostałej części,

- w punkcie 3. zasądził od pozwanego na rzecz powoda 8319 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany w części, tj. w zakresie pkt 1. i 3., zarzucając

zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie prawa materialnego i procesowego:

1. art. 6 k.c. w zw. art. 103 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 97 k.c. poprzez uznanie, że osoba, która podpisała umowę pożyczki w imieniu powódki była umocowana do dokonania wskazanej czynności i w konsekwencji uznanie, że umowa pożyczki została skutecznie zawarta w imieniu kredytodawcy, gdy tymczasem strona powodowa nie wykazała, aby ww. osoba była umocowana do dokonania takiej czynności oraz aby do zawarcia umowy doszło w lokalu kredytodawcy, natomiast fakt ten był sporny między stronami postępowania a jak wynika

z art. 103 § 1 k.c. umowa niepotwierdzona przez mocodawcę jest nieważna.

Bacząc na powyższe sąd I instancji błędnie uznał, że umowa została skutecznie zawarta,

a także była ważna, w sytuacji gdy powódka nie wykazała umocowania osoby zawierającej umowę stosownym dokumentem.

2. art. 720 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji zasądzenie na rzecz powódki wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego zawarcia umowy pożyczki, a zatem nie powstała wierzytelność z tego tytułu a pożyczkodawca mógłby ewentualnie dochodzić zwrotu świadczenia nienależnego na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c., natomiast powódka nie zmieniła podstawy faktycznej roszczenia w toku postępowania.

W konsekwencji sąd I instancji błędnie zasądził całość roszczenia na rzecz powódki z tytułu umowy pożyczki, która nie została skutecznie zawarta względnie była nieważna, wobec czego nie mogła stanowić podstawy roszczeń powódki,

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu przez powódkę w sytuacji, gdy powódka nie wykazała, aby przed wypowiedzeniem umowy doręczono pozwanemu wezwanie do zapłaty, a pozwany kwestionowała doręczenie mu tego wezwania, jak również doręczenie mu wypowiedzenia umowy, a tego faktu powódka również nie wykazała.

4. art. 58 § 1 i 3 w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy z 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1450) i art. 6 k.c. poprzez ich niezastosowanie oraz art. 69 Prawa bankowego w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez ich zastosowanie oraz nierozważenie zarzutów pozwanego odnośnie do nieważności umowy kredytu z uwagi na brak ważności umowy ubezpieczenia kredytu i brak wykazania przez powoda uprawnień i umocowania swoich pracowników podpisujących dokumenty ubezpieczeniowe w imieniu zakładu ubezpieczeń, co miało wpływ na ważność umowy w całości.

Wobec tego zarzucam brak ustaleń faktycznych co do braku kwalifikacji i umocowania pracowników powodowego banku do działania w imieniu zakładu ubezpieczeń udzielającego ochrony ubezpieczeniowej w zakresie umowy kredytowej.

5. art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że postanowienia umowy kredytu, będącej źródłem roszczeń powódki, w zakresie przewidującym obowiązek uiszczenia przez pozwanego prowizji, nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w tym przepisie.

W konsekwencji sąd błędnie ustalił, że zapisy umowy kredytu dotyczące prowizji były dla pozwanego wiążące.

6. art. 36 ust. 1a i 2 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w zw. z art. 69 oraz 75c ustawy - prawo bankowe w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji zasądzenie na rzecz powódki wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki oraz gdy powódka nie udowodniła roszczenia co do wysokości i mimo uznania przez sąd, że nieprawidłowym, było naliczanie przez powódkę odsetek kapitałowych z uwzględnieniem kosztów kredytu.

W konsekwencji sąd I instancji błędnie ustalił, że wypowiedzenie umowy pożyczki było skuteczne, błędnie nie ustalił treści pisma powoda z 6 lutego 2020 r. w zakresie kwoty zadłużenia, błędnie nie ustalił treści umowy kredytu w zakresie warunków spłaty kredytu (ust. 13 umowy kredytu) i błędnie nie ustalił, że procedura wypowiedzenia umowy kredytu mogła być wdrożona gdy zadłużenie nie zostało spłacone w terminie 14 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Bacząc na powyższe apelujący wniósł o:

- przeprowadzenie dowodu z oświadczenia o kredycie darmowym wraz z dowodem nadania - na okoliczność złożenia powódce przez pozwanego oświadczenia, że umowa kredytu jest niezgodna z przepisami prawa i wobec tego stanowi kredyt darmowy – na podstawie art. 381 k.p.c.
- zmianę zaskarżonego orzeczenia w pkt. 1. poprzez oddalenie powództwa oraz w pkt. 3. poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania wedle norm przepisanych.
- zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania wedle norm przepisanych za instancję odwoławczą.

Powód, w odpowiedzi na apelację wniósł o:

- oddalenie apelacji w całości,
- pominięcie dowodu zgłoszonego w toku postępowania apelacyjnego,
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu obu instancji według norm przepisanych.

Powód, w ślad za odpowiedzią na apelację, przesłał pismo stanowiące odpowiedź na oświadczenie pozwanego o kredycie darmowym z wnioskiem o przeprowadzenie z niego dowodu.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że doszło do skutecznego zawarcia umowy pożyczki.

Jeżeli chodzi o zarzut sformułowany jako naruszenie art. 6 k.c. w zw. art. 103 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 97 k.c. poprzez uznanie, że osoba, która podpisała umowę pożyczki w imieniu powódki była umocowana do dokonania wskazanej czynności, to Sąd Okręgowy zauważa, że umowę pożyczki podpisały w imieniu powoda K. T. i A. P., używające w umowie imiennych pieczęci z dodatkowym określeniem „pełnomocnik” (umowa pożyczki –k.8-11).

Fakt umocowania osób podpisujących umowę w imieniu powoda był sporny w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji. Już w sprzeciwie (k.41 v.) zakwestionowano umocowanie osób występujących przy zawarciu umowy w imieniu powoda. Kwestia umocowania osób, które podpisały umowę w imieniu powoda została wyjaśniona

w piśmie powoda datowanym 19 maja 2021 r. (k.58 i następne akt postępowania). Do pisma tego dołączono jednorazowe pełnomocnictwo powoda (k.69) dla K. T. i A. P., wystawione w dniu, w którym została zwarta przez strony umowa pożyczki (27 września 2019 r.), a w treści pełnomocnictwa zawiera się zapis, że dotyczy ono umowy pożyczki z pozwanym, która stanowi przedmiot niniejszego postępowania (wskazano m.in. numer umowy pożyczki). Pozwany w dalszym toku postępowania przez sądem rejonowym nie podnosił już zarzutów co do braku umocowania osób, które zawarły umowę pożyczki w imieniu powoda z pozwanym, w szczególności nie zakwestionował pełnomocnictwa z 27 września 2019 r.

Natomiast przed sądem pierwszej instancji pozwany nie zgłaszał zastrzeżeń co do tego, czy umowa pożyczki była zawarta w siedzibie powoda. Wobec powyższego pierwszy z zarzutów apelacji (oznaczony wyżej numerem 1.) należy uznać za bezpodstawny (spóźniony).

Niezasadny jest też zarzut (oznaczony wyżej numerem 4.) dotyczący naruszenia art. 58 § 1 i 3 w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy z 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1450) i art. 6 k.c. poprzez ich niezastosowanie oraz art. 69 Prawa bankowego w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez ich zastosowanie oraz nierozważenie zarzutów pozwanego odnośnie do nieważności umowy.

Umowa ubezpieczeniowa T. została zawarta przez inne strony niż umowa pożyczki – a mianowicie przez pozwanego i (...) Towarzystwo (...) w S., co podnosił powód przed sądem rejonowym (pismo z 19 maja 2021 r. –k.60). W tym kontekście trudno stroną powodową obwiniać brakiem wykazywania uprawnień przedstawiciela innego podmiotu (zarówno przed sądem rejonowym, jak i w apelacji pozwany akcentował brak uprawnień osób, które podpisały w imieniu banku umowę kredytową, nie zauważając, że ustosunkowując się do jego twierdzeń powód przed sądem rejonowym złożył dokument ubezpieczenia, z którego niewątpliwie wynika, że umowa ubezpieczenia została zawarta przez inny podmiot niż powód). Biorąc dodatkowo pod uwagę, że K. T. została określona w we Wniosku - Polisie indywidualnego ubezpieczenia T.(dokument k.71-72 v.) jako przedstawiciel (...) (co podkreślił sąd rejonowy w uzasadnieniu, wskazując że posiadała ona w systemie swój indywidualny numer jako przedstawiciel ubezpieczyciela), to rzeczą pozwanego było wykazywanie, że K. T. nie legitymowała się upoważnieniem podmiotu trzeciego (ubezpieczyciela) do zawarcia umowy ubezpieczenia. W grę wchodziło zwrócenie się do ubezpieczyciela, ewentualnie przesłuchanie K. T.

w charakterze świadka, a takiej inicjatywy dowodowej pozwany nie podjął. Argumenty co do braku przekazania przez powoda składki ubezpieczeniowej, są również chybione, a to z tej przyczyny, że umowę ubezpieczenia zawarł ubezpieczyciel, a w umowie ubezpieczenia wskazano wysokość składki, rachunek na który ma zostać ona uiszczona oraz termin jej uiszczenia. Nie jest więc trafny pogląd apelującego, że bank (tak określa powoda w apelacji pozwany) „pobrał składkę ubezpieczeniową” (k.114), skoro ta składka uiszczona miała być na rzecz ubezpieczyciela – podmiotu odrębnego od powoda. W konkluzji należy uznać, że pozwany nie wykazał nieważności przystąpienia pozwanego do ubezpieczenia, a tym samym dalsze argumenty o nieważności z tej przyczyny umowy kredytowej są pozbawione podstaw.

Niezasadny jest też zarzut (oznaczony wyżej numerem 5.) dotyczący naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na uznaniu, że postanowienia umowy kredytu, będącej źródłem roszczeń powódki, w zakresie przewidującym obowiązek uiszczenia przez pozwanego prowizji, nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w tym przepisie. Sąd Rejonowy szczegółowo ocenił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku tę kwestię i tę ocenę Sąd Okręgowy w pełni podziela, podkreślając, że kwota prowizji to 3583,60 zł, a całkowita kwota pożyczki to 50598,51 zł.

Odrębnego omówienia wymagają zarzuty odnoszące się do wypowiedzenia umowy kredytu.

Apelujący zakwestionował skuteczność wypowiedzenia umowy kredytu przez powódkę, formułując go jako zarzut naruszenia prawa procesowego i upatrując jego podstawy w braku wykazania doreczenia pozwanemu przed

wypowiedzeniem umowy wezwania do zapłaty (zarzut wskazy wyżej pod numerem 3.). Jednocześnie zarzucił naruszenie art. 36 ust. 1a i 2 ustawy

o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w zw. z art. 69 oraz 75c ustawy - prawo bankowe w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji zasądzenie na rzecz powódki wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki (zarzut wskazy wyżej pod numerem 6.).

Sąd Okręgowy zauważa, że kwestia prawidłowości wypowiedzenia umowy pożyczki to kwestia prawa materialnego, którą sąd odwoławczy przy sprawach, które nie podlegają rozpoznaniu w trybie uproszczonym, ocenia z urzędu.

Sąd Okręgowy zwraca uwagę na punkt 28. umowy pożyczki z 27 września 2019 r. , zgodnie z którym Kasa zastrzega sobie prawo do wypowiedzenia umowy z 30 dniowym terminem wypowiedzenia (...) w przypadku (...), gdy Pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności po uprzednim wezwaniu Pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty opóźnionych rat w terminie nie krótszym niż 14 dni roboczych od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy(...).

Pierwsze wezwanie pozwanego do zapłaty znajduje się na k.29 (Sąd Okręgowy zwraca przy tym uwagę na nieprawidłową numerację kart 28-29 - między kartami 17 i 20, a następnie dalszą numerację od k.20, co powoduje, że w aktach są po dwie karty z numerami 28 i 29). Pochodzi z 6.02.2020 r. i wskazuje kwotę 712,34 zł jako kwotę przeterminowanego zadłużenia (396,66 zł kapitał +314,16zł odsetki umowne +1,52 zł odsetki karne). Z harmonogramu spłaty pożyczki (k.25) wnika, że wezwanie to dotyczy raty nr 16, której płatność przypadała na 27 stycznia 2020 r., z wyłączeniem składki członkowskiej (wysokość raty nr 16 z uwzględnieniem składki członkowskiej – 725,82 zł)

Drugie wezwanie do zapłaty – określone w nazwie jako „ostateczne” znajduje się na k.21 akt i pochodzi z 10 marca 2020 r. Podano w nim jako łączną wysokość przeterminowanego zobowiązania 729,29 zł (416,55 zł kapitał +311,94 zł odsetki umowne + odsetki karne 0,80).

W harmonogramie pożyczki nie jest wskazana rata w tej wysokości. Zgodna z ratą nr 17, której płatność przepadała na 27.02.2020, jest tylko wysokość odsetek umownych (wysokość raty nr 17, bez składki członkowskiej -710,82 zł). Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że w „Ostatecznym wezwaniu do zapłaty” znajduje się zapis, że na dzień 10.03.2020 łączna wysokość zadłużenia przeterminowanego wynosi 729,29 zł.

Nie sposób więc uznać, żeby ziściły się przesłanki do wypowiedzenia umowy pożyczki, określone w punkcie 28 umowy. Nie wezwano bowiem pożyczkobiorcy do zapłaty dwóch opóźnionych rat, skoro w Ostatecznym wezwaniu określono, że zalega on z płatnością kwoty przekraczającej o 18,47 zł (729,29 zł- 710,82 zł) jedną ratę. Z treści tego wezwania, a mianowicie ze zwrotu „łączna wysokość przeterminowanego o zadłużenia”, wnioskować można, że kwota wskazana w poprzednim wezwaniu (z 10.02.2020) została uregulowana.

Z wykładni punktu 28 umowy wynika natomiast niewątpliwie, że wypowiedzenie umowy winno być poprzedzone wezwaniem **listem** poleconym do zapłaty **dwóch zaległych** rat pożyczki. W niniejszej sprawie powód wystosował dwa listy, a każdy dotyczył w istocie jednej raty pożyczki, przy czym z treści drugiego listu wynikało, że zobowiązanie wskazane

w pierwszym liście zostało uregulowane. Powód, przed wypowiedzeniem umowy, nie wystosował do pozwanego pisma, które czyniłoby zadość procedurze określonej w punkcie 28. umowy pożyczki, a mianowicie wzywałoby pozwanego do zapłaty dwóch zaległych rat pożyczki.

Wobec powyższego uznać należy, że brak było podstaw do wypowiedzenia umowy pożyczki, a więc roszczenie dochodzone pozwem nie jest wymagalne (umowa pożyczki została zawarta do 28 sierpnia 2028 r.).

Powództwo jest więc przedwczesne, a więc żądanie pozwu jest nieuzasadnione, co czyni dalsze rozważanie wywodów apelacji bezprzedmiotowym, w szczególności w zakresie kredytu darmowego.

Z wyżej wskazanych względów, na podstawie art.386§1 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok oddalając powództwo (w części nieoddalanej przez sąd rejonowy)- punkt I.1. wyroku. Powyższa zmiana wyroku implikowała zmianę orzeczenia o kosztach procesu, gdyż

w konsekwencji powód przegrał postępowanie pierwszoinstancyjne w całości, a więc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art.98 §1 k.p.c.) obowiązany jest ponieść koszty procesu w całości. Koszty poniesione przez pozwanego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji to 5400 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego (obliczone na podstawie §2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powód przegrał również postępowanie apelacyjne, stąd sąd okręgowy orzekł, jak w punktach II. i III. wyroku. Orzeczenie z punktu II. uwzględnia koszty poniesione przez pozwanego z tytułu opłaty od apelacji, w części w której nie został zwolniony od niej oraz koszty zastępstwa procesowego obliczone na podstawie §2 ust. 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Natomiast punkt III. wyroku znajduje swoje oparcie w art.113 §1 u.k.s.c. i dotyczy części opłaty od apelacji, od której uiszczenia pozwany został zwolniony.

Maria Antecka